

Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelustrategia

Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelustrategia on laaja kokonaisuus, jonka valmisteluun kuvataan osallistuneen järjestöjä, yrityksiä, alueen kunnat, asukkaita, palveluntuottajia, henkilöstöä sekä hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet. Strategian kuvataan huomioivan sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset strategiset tavoitteet.

Palvelustrategian tarkoituksena on syventää hyvinvointialuestrategian palveluiden järjestämisen linjauksia. Se myös toimii strategian toimeenpano-ohjelmalla. Palvelustrategiassa kuvataan sote-palvelutoimialojen yhteiset ja toimialakohtaiset pitkän ja keskipitkän aikavälin tavoitteet, toimenpiteet sekä tavoitetila rakenteellisille ja toiminnallisille muutoksille.

Huomioita palvelustrategiasta

Palvelustrategia on laaja kokonaisuus, joka vaikuttaa kuitenkin käsittelevän eri teemoja epätasapainoisesti. Toiminnan periaatteita on kuvattu varsin laajasti ja paikoin on epäselvää mitkä kirjatuista seikoista ovat toimintaa ohjaavia ideaaleja ja miten niiden toteutuminen varmistetaan käytännössä. Palvelustrategiassa painottuvat terveyspalvelut ja erityisesti ikäihmisten näkökulma. Ikäihmisten palveluiden tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu kattavasti ja asiakaslähtöisesti. Muita ikäryhmiä ja palveluita koskeva tarkastelu on yleisellä tasolla ja niukkaa verrattuna ikäihmisten näkökulmaan. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelu on syytä huomioida palvelustrategian kokonaisuudessa.

Periaatteet ja palveluverkko

Periaatteista toimiin. Strategiassa tuodaan esiin useita toimintaa ohjaavia periaatteita. Periaatteet ovat kattavia ja toteutuessaan vahvistavat ihmislähtöistä ja sujuvaa sote-palveluiden kokonaisuutta. Periaatteita kuvataan kuitenkin varsin laajasti ja epäselväksi jää niiden yhteys toteutukseen. Esimerkiksi periaatteissa kuvataan lupaus vahvistaa matalan kynnyksen palveluita, mutta tämä ei juurikaan näy nimetyissä toimenpiteissä.

Palvelulupaus. Hyvinvointialueen ja kuntien yhteinen ja jaettu tehtävä on asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Palvelustrategiassa tunnistetaan tarve ennaltaehkäiseville palveluille ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvoinnin edistäminen olisi hyvä tunnistaa ja nostaa korjaavan työn rinnalle myös palvelulupaukseen.

Yhteistyö ja yhdessä tekeminen. Läpi palvelustrategian tuodaan esiin tarve ja tahtotila yhteistyölle ja yhdessä tekemiselle kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Palvelustrategiassa mainitaan viittauksena hyvinvointialueen ja kuntien välisiin keskeisiin yhdyspintoihin. Näihin liittyvät vastuut, tehtävät ja roolit tulisi määritellä selkeästi. Yhteistyön toteutumisen kannalta on myös tärkeää, että toimijavastinparit eri teemoihin liittyen on tunnistettu ja nimetty hyvinvointialueella.

Palveluverkko. Palvelustrategiassa todetaan että, palveluverkon suunnittelussa käydään keskustelua kuntien kanssa. Kuntien asiantuntemuksen ja näkemysten kuuleminen on tärkeää palveluverkkoon tehtävien muutosten suunnittelussa. Palvelut tulee järjestää asukkaille mahdollisimman lähellä ja matalalla kynnyksellä, mutta kuitenkin taloudellisesti kestävällä tavalla. Palveluverkossa ei ole mainintaa äitiysneuvolapalveluista järjestämistavasta.

Palveluiden keskittäminen on perusteltua. Samanaikaisesti palveluita tulisi tarjota asukkaille mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Tämä vaatii sosiaali- ja terveystalouden ammattilaisten jalkautumista ja asiakkaiden kohtaamista myös muissa kuin perinteisissä palveluiden tuottamisen tiloissa. Tästä hyötyvät erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat asukkaat.

Toimenpiteet

Työvoiman saatavuus, pysyvyys ja hyvinvointi. Palvelustrategiassa kuvataan kansallista ja kansainvälistä toimintaympäristöä, mihin liittyen nostetaan esiin mm. uhka työvoiman saatavuudesta. Palvelustrategian lähtökohdissa todetaan myös alueen korkeat sairauspoissaolokustannukset. Kuitenkin palvelustrategiassa kuvatuissa toimenpiteissä toimet työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi ovat varsin niukat.

Tavoitteissa ja toimenpiteissä kuvataan esim. lastensuojelupalveluiden ja työikäisten sosiaalipalveluiden henkilöstöresurssin turvaaminen, mutta vastaavia toimenpiteitä ei ole kohdennettu perhekeskus- tai sote-keskuspalveluihin. Kuitenkin esimerkiksi opiskeluhoiton resurssit ovat puutteelliset ja haasteita henkilöstön saatavuuteen on ollut jo ennen hyvinvointialueen käynnistymistä.

Asiakaslähtöisyys toimenpiteissä. Palvelustrategian lähtökohdissa kuvataan alueen väestön ikääntyminen. Ikääntyvään väestöön liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä on nimetty kattavasti ja ne on kuvattu ikäihmisen näkökulmasta. Muilla osa-alueilla tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu yleisemmällä tasolla ja paikoin jää epäselväksi mitä ne

tarkoittavat asukkaalle ja vaikuttavat palveluihin. Esimerkiksi Mielenterveys ja hyvinvointi-osion toinen tavoitteista ”Vertikaalinen integraatio, hoidon porrastus, hoitoketjut”. Vastaavan tasoinen tarkastelu, kuin ikääntyvien palveluiden tavoitteissa ja toimenpiteissä olisi eduksi myös muille palveluille.

Tarkastelu tasosta johtuen palvelustrategiassa korostuu ikääntyvä väestö ja heidän palvelunsa jättäen muut ikäryhmät vähäiselle ja osin pinnalliselle huomiolle. Esimerkiksi opiskeluhuolto on kuvattu ohuesti, mikä näkyy mm. siinä, ettei perhekeskuksen tavoitteissa ole käsitellä opiskeluhuoltoa ja opiskeluhuoltoa koskevia toimenpiteitä on vain yksittäisiä. Opiskeluhuoltoa koskevat tavoitteet ja toimenpiteet olisi syytä tuoda esiin palvelustrategiassa.

Mielenterveyden edistäminen. Toimenpiteissä painotetaan perustellusti lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistä. Nyt nimetyt toimenpiteet kohdistuvat ns. korjaavaan työhön. Hyvinvointialueen tehtäviin sisältyy kuitenkin myös hyvinvoinnin edistäminen, mikä ei tässä muodossa tule esitetyissä toimenpiteissä näkyviin. Eri ikäryhmien mielenhyvinvoinnin edistämiseen tulisi kohdentaa toimenpiteitä jo palvelustrategia tasolla.